

Őskori telepek és sírok feltárása Dunakeszi határában

(Dunakeszi, Székesdűlő, Hrsz.: 0132/1-16)

2000 május 2. és szeptember 1. között az AUCHAN Magyarország Kft. megbízásából megelőző régészeti feltárást folytattunk Dunakeszi-Székesdűlőn az építendő bevásárlóközpont területén.

A terület a Dunától keletre, mintegy 500 méterre, a Budapest és Dunakeszi közigazgatási határán futó M0-autóúttól közvetlenül északra, egy észak-északkelet-dél-délnyugat irányban hosszan elnyúló dombháton található, melyet keletről az Óceán-árok mocsaras ártere határolt. Az említett autóút-szakaszon 1996-ban osztályunk már végzett régészeti feltárást. Ennek, valamint az idej ásatást megelőző terepbejárás eredményei egyértelműen arra utaltak, hogy e morfológiailag jól körülhatárolható területen intenzív őskori megtelepedéssel számolhatunk.

Schweitzer Ferenc 1996-os ősvízrajzi vizsgálataiból tudjuk, hogy a dombhát a Duna újpleisztocén II/a teraszsorának tagja volt, melyet később keleti irányból egy újabb Duna-ág (a mai Óceán-árok elődje) leválasz-

Excavation of prehistoric settlements and graves in Dunakeszi

(Dunakeszi, Székesdűlő, Lot reg. no.: 0132/1-16)

Archaeological excavations were conducted at the request of the AUCHAN Magyarország Kft. prior to the construction of a shopping centre in Dunakeszi-Székesdűlő between May 2 and September 1, 2000.

The area is located about 500 m east of the Danube, on the northern side of highway M0, which runs along the border between Budapest and Dunakeszi. It is situated on a long hill extending in a north – northeastern – south – southeastern direction, with the marshy floodplain of the Óceán-árok lying on its eastern edge. Our department had already conducted archaeological excavations on the above-mentioned stretch of the highway in 1996. The results of these excavations and of field walking prior to the excavations this year certainly implied that intensive prehistoric settlement could be expected in the morphologically sharply delineated area.

Ferenc Schweitzer's palaeohydrological analyses from 1996 revealed that the hill belonged to the Late Pleistocene II/a Danube terrace series, which was later isolated by another

tott, kialakítván a jó megtelepedést biztosító terasz-szigetet.

Régészeti megfigyeléseink hatékonyságát nehezítette az a körülmény, hogy a felszín erősen kopott, lepusztult állapotú volt, olykor csupán közvetlenül a kevert, 30-40 centiméter vastagságú humuszréteg borította a homokos altalajt.

Ásatásunkon a legkorábbi leleteket az újkőkor szolgáltatta, amelynek leletei a feltárási terület középső és északi részében kerültek elő. Közülük ötven gödör sorolható ehhez a korszakhoz. A cölöplyukakból származó cserépanyag alapján a 42. háznak nevezett épület is nagy valószínűséggel ebben a korban épült. Ez egy cölöpvázás hosszúház, melynek sajnos teljes alakja az erózió és a humuszosítás következtében már nem volt meghatározható. Az újkőkori leletek harmadik csoportja felszíni cseréphalmokból származott. A neolitikus telep jól illeszkedik az 1996-ban Endrődi Anna által lelőhelyünk déli részében feltárt másik teleprészlethez, ahol két újkőkori ház cölöplyukait, illetve a házakat kísérő hosszú árkokat sikerült feltárni. A leletek kora az újkőkoron belül nagy szóródást mutat. A legtöbb edénytöredék a dunántúli vonaldíszes kultúra legidősebb, Bicske-Biñainak nevezett (KALICZ 1980, 97-122.; PAVÚK 1980, 7-90.) fázisából származott, a korszak középső és ké-

Danube branch (the antecedent of the present Óceán-árok) from the east, creating a terrace island ideal for settlement.

The efficiency of archaeological observation was hampered by the fact that the ground surface was heavily worn and eroded with the sandy undisturbed soil sometimes covered only by a mixed, 30-40 cm thick humus layer.

The oldest finds from the excavations came from the Neolithic in the central and northern parts of the excavated surface. Nearly fifty pits can be attributed to this period. The sherds found in the postholes suggest that building marked as house no. 42 was built, in all likelihood, in this same period. This was a long house with a post structure. Due to erosion, overall shape could not be observed. The third group of Neolithic finds came from heaps of sherds lying on the ground surface. The Neolithic settlement can be linked with the other fragment of a settlement unearthed in the southern part of our site by Anna Endrődi in 1996. She had found the postholes of two Neolithic houses as well as the long ditches that ran along the houses. The finds show a great chronological dispersion within the Neolithic. Most of the sherds came from the oldest, so-called Bicske-Biña phase of the Transdanubian Linear

sői szakaszát, a kottafejes és zselízi kerámiát lényegesen kevesebb lelet képviselte. Az 1777. objektumban több, közel teljes edény töredékei mellett egy kis, eredetileg talán egy edény szélére applikált idol töredéke feküdt. A másik, a 2170. gödörben egy csaknem ép örlőkö mellett találtunk hasonló leletet, azzal a különbséggel, hogy ez a tárgy egy önálló szobor töredéke lehetett. A leletanyag részletes vizsgálata és így a feldolgozása is csak ezek után kezdődik majd, ezért ma lényegesen többet még nem mondhatunk.

A településen körülbelül húsz objektumban találtunk a rézkor valamely szakaszára datálható leleteket. Eddig két gödörben fedeztünk fel olyan edénytöredékeket, melyek a középső rézkori Ludanicei kultúrára utalnak. Az ide sorolható leletek száma igen alacsony; ami arra utal, hogy jelentősebb szerepe ennek a kultúrának a dunakeszi őskori telepen nem lehetett.

Ezzel szemben körülbelül tizenöt objektum rejtette a középső és késő rézkor közvetlen átmenetének leleteit. A rövid, hengeres nyakú bögrék és korsók, az erősen kihajló peremű tálak, a szubkután fülek és a kónikus orsógombok egyértelműen a proto-bolerázinak nevezett rézkori fázisba (KALICZ 1991; HORVÁTH 1990, 81-100.) sorolják ezeket az objektumokat.

Pottery culture. (KALICZ 1980, 97-122.; PAVÚK 1980, 7-90.) The middle and late phases of the period were represented by many fewer fragments of Notenkopf and Zseliz pottery. In feature no. 1777, the fragment of an idol lay beside those of nearly entire vessels. The idol was probably fitted onto the rim of a vessel. The other pit, no. 2170, yielded a similar find beside a nearly complete quern. The only difference is that this object must have been part of an free-standing statuette. The detailed analysis and evaluation of the find material has not yet been started, so that as yet, no more information is available.

About twenty features contained finds that can be dated from Copper Age phases. Two pits yielded sherds that may be assigned to the Middle Copper Age Ludanice culture. There are very few of these sherds suggesting that this culture could not have played an important role in the prehistoric settlement of Dunakeszi.

At the same time, about fifteen features contained finds from the transitional period between the Middle and the Late Copper Age. Cups with short cylindrical necks, jugs, bowls with strongly everted rims, horizontally pierced handles and conical spindle whorls certainly date these features to the Copper Age phase called the Proto-Boleráz. (KALICZ 1991;

A 2000. objektum egyik mellékgödében valamint az 1949. objektumban olyan leleteket, kanellúrák edények töredékeit, illetve egy díszített, szájjal lefelé fordított tálat találtunk, melyek arra utalnak, hogy a telep folyamatosan továbbélt a klasszikus bolerázi időszak elejéig.

Dunakeszi-Székesdűlő területének északi részén, körülbelül 60 méter sugarú körben 7 korabronzkori, a nagyrévi kultúra körébe tartozó sír került elő egy csoportban. Három urnáshamvasztásos és 4 zsugorított csontvázás sírt tártunk fel, mely utóbbiak bal oldalukra fektetett, erősen zsugorítottak és észak-déli tájolásúak voltak. Kettő sír melléklet nélküli, egy váz mellett egy korsó feküdt.

Kiemelkedő jelentőségű a 391. számmal jelzett, zsugorított csontvázás sír (1. kép), amelyben egy a bal oldalára fektetett, az előzetes antropológiai vizsgálatok szerint – melyet Szathmári László végzett el – egy 20 év körüli női csontváz volt. A medence mögött egy kis tálka, míg a combcsont előtt egy bronztű és egy kerek arany lemez volt mellékletként elhelyezve. A Maros kultúra területéről, Óbéba (BÓNA 1965, 17-63.) és Mokrin (GIRIË 1984, 49.) lelőhelyekről jól ismert arany lemezekhez hasonlóan a Dunakeszin előkerült lemez is poncolt technikával díszített és átfúrt. A kerámialeletek alapján a sí-

HORVÁTH 1990, 81-100.) In a side pit of feature 2000 and in feature 1949 the finds (fragments of channelled vessels and an ornamented bowl with the mouth turned down) suggest that life in the settlement was unbroken until the beginning of the classical Boleráz phase.

Seven Early Bronze Age graves of the Nagyrév Culture were found in a group within a 60 m long radius on the northern part of the area in Dunakeszi-Székesdűlő. Three cremation urn burials and 4 inhumation burials with contracted bodies were unearthed. The latter were laid on their left sides and oriented north – south. Two graves did not contain grave-goods, while a jug lay in the third.

Contracted inhumation burial no. 391 was of special importance. (Fig. 1.) The skeleton lay on its left side and according to the preliminary anthropological analysis carried out by László Szathmári, it belonged to a woman of about 20 years. There was a small bowl placed behind the pelvis. A bronze pin and a round golden disc lay in front of the thigh bone. Similarly to the golden discs found at Óbéba (BÓNA 1965, 17-63.) and Mokrin (GIRIË 1984, 49.) within the territory of the Óbéba culture, the disc from Dunakeszi was also perforated and decorated with punched orna-

rok a nagyrévi kultúra korai szakaszára datálhatók. A régészeti leletanyag és temetkezési rítus alapján úgy véljük szoros kapcsolat mutatható ki a Maros-Tisza-vidék népcsoportjai között. A Dunakeszi-Székesdűlőn feltárt csekély számú telepobjektum a nagyrévi kultúra népességének epizodischer megtelepedését jelzik.

Az ásatáson feltárt régészeti jelenségek túlnyomó többsége a későbronzkori halomsíros kultúra településének hagyatékát képezi.

A nagyszámban feltárt gödrök közül a település keleti, és nyugati mocsaras szélén, eredetileg agyagkitermelés céljából ásott, majd hulladéktárolásra használt objektumok szolgáltatták a leggazdagabb leletanyagot.

A későbronzkori település részét képezték azok a cölöpszerkezetes építmények is, melyek cölöplyukai a lelőhely csaknem teljes területén előkerültek. Sajnos a felszín – korábban már említett – kopottsága miatt nem sikerült megfognunk a házak padlószintjét, s ebből következően nem gyűjthettünk az építési idejükre utaló pontos, korhatározó leletanyagot sem. Tájéolásuk az uralkodó szélirány-

1. kép: Zsugorított korabronzkori csontvázas sír
Fig. 1.: Contracted inhumation burial from the Early Bronze Age

ments. Based on the ceramic finds, the graves can be dated from the early phase of the Nagyrév culture. The archaeological find material and the burial rite imply strong contacts between the population groups in the Maros-Tisza region. The few settlement features unearthed at Dunakeszi-Székesdűlő attest to a short settlement episode for this Nagyrév culture population.

The overwhelming majority of the archaeological features unearthed during the excavations constitute the legacy of a settlement of the Late Bronze Age Tumulus culture.

A great number of pits were unearthed, from which the ones on the eastern and western marshy edges of the settlement yielded the richest find materials. These pits were origi-

nak megfelelően egységesen észak-északnyugat-dél-délkeleti, így valószínűsíthető, hogy már az 1996-os ásatás során előkerült három épület egyike is a későbronzkorra tehető. Néhány, egyazon épület esetében tapasztalható apró, tájolásbeli eltérés a telep hosszú életét bizonyítja.

Dokumentálásuk során több típust is megkülönböztettünk. A legnagyobb számban előkerült legegyszerűbb változatok a kétsoros 3-3, vagy 4-4 (4-5x2,5 méter) illetve 7-7 (3,5x12 méter) cölöplyukból álló építmények. Külön csoportot képeznek a három párhuzamos cölöpsorral rendelkező, ágasfás-szelemenes tetőszerkezettel bíró, 16-23,5x5-7,5 méter alapterületű változatok, melyek közül több félkörívben záródott. (2. kép) Kuriózumszámba megy egy dupla cölöpsorral megerősített oldalfalú építmény maradványa is. Számos olyan „cölöplyukbokrot” is regisztráltunk, melynek szerkezete ez idáig nem tisztázott.

A feltárás legnagyobb jelentőségű objektumai az 5 darab fával, vesszővel bélelt kút volt.

E víznyerő helyeket egy kivétellel a telep keleti szélét határoló, az Óceánárokhoz tartozó kisebb ér akkor már feltöltődött, mocsaras medervonalába ásták, ahol faanyaguk a magas talajvízszintnek és az oxigéntől elzárt környezetnek köszönhetően csaknem tel-

nally dug out for clay, then used as refuse pits.

The constructions with post structures, the post holes of which could be found over practically the whole area, came from the Late Bronze Age settlement. Due to the above mentioned eroded condition of the surface, the floor levels of the houses could not be observed, and, accordingly, we could not collect finds that would exactly reveal the time of their construction. They were oriented in accordance with the prevailing winds, in a north – northwest – south – southeast direction, so one of the three buildings unearthed in 1996 can probably also be dated to the Late Bronze Age. Some slight changes in the orientation of a few buildings point to the longevity of the settlement.

Several types of buildings could be differentiated during the documentation. The most common, simplest varieties were the two-row constructions with either 3 postholes in each row, 4 postholes in each row (4-5 x 2.4 m) or 7 postholes in each row (3.5 x 12 m). Another group is composed of a type with three parallel rows of postholes, where the roof construction was supported by prop-and-purlin. This type of building covered a 16-23.5 x 5-7.5 m ground surface. Some constructions enclosed a semicircle. (Fig. 2.) The remains of a structure

jes épségben megőrződött.

Alapanyaguk, és építési technikájuk alapján három csoportba sorolhatók.

Két kút (312. illetve 2110. obj) vázát függőlegesen levert negyeletes, illetve kerek átmetszetű karók, bélésüket a karók között korsárfonással kialakított vesszőkötegek alkották.

A 2110. kút aknája 2,7x2,8 négyzetméter alapterületű volt és 12 darab, egymástól 30 centiméter távolságban függőlegesen leszúrt kihelyezett karó képezte a vázát. (3. kép) Betöltésében a szórványos kerámiaanyag mellett valamilyen később beomlott kútház-felépítmény részét képező faragott, ácsolt deszkákat, gerendákat és egy ágasfát találtunk.

További két kút (568., 2339. obj) négyzetes aknáját hasított tölgyfadeszkákkal bélelték, melyeket trapéz és négyzetes csapolásokkal, némely esetben a szélesebb deszkát átlukasztva rögzítették egymáshoz. Az 568-as kútnál ily módon 11 deszkasort tudtunk dokumentálni, melynek betöltéséből egy teljesen ép fekete, polírozott felületű, pereme alatt négyoldalt 3-3 helyen átlukasztott,

2. kép: Későbronzkori cölöpszerkezetes építmény maradványa
Fig. 2.: Remains of a post structure construction from the Late Bronze Age

where the side wall was strengthened with a double row of posts represents a unique phenomenon. We have registered several "clusters of postholes", the functions of which have not yet been clarified.

The most significant features of the excavation were 5 wells lined with wood and twigs.

All the wells except one were sunk into the marshy basin, filled by then, by a small brook in the Óceán-árok on the eastern margin of the settlement. The wooden materials were very well preserved as the result of the high ground water table which kept them isolated from exposure to oxygen.

The wells can be divided into three groups according to the raw materials and the construction technique. In two wells (features 312 and 2110), the

kétfülű edény került elő. (4. kép)

A legkülönlegesebb típus egy, a néprajzi párhuzamokból jól ismert úgynevezett bodonkút volt, melynek kiváló állapotban megmaradt 70 centiméter átmérőjű gyűrűjét egyetlen fatörzsből vágták ki. (5. kép) Betöltéséből igen jól datálható, bekarcolt, mészbetétes díszítésű füles edény, kiöntőcsöves bögre és egy kettőskónikus testű füles cserze került elő.

A nagyfelületű ásítás több árokrendszer és karósor maradványait is felszínre hozta. Munkaterületünk közepén két, párhuzamos, egymástól 5-10 méter távolságban futó kelet-nyugati irányú, földhíddal megszakított árkot tártunk fel (175, 176. obj.), továbbá egy, a telepét északi és nyugati irányból lehatároló árokrendszer több mint 300 méter hosszú szakaszát.

A kis ároktól nyugatra, egy újabb észak-dél irányú, több száz karólyukból álló sort sikerült megfigyelni mintegy 200 méter hosszan.

A fentebb leírt objektumrendszerek minden valószínűség szerint nem egyszerre létesültek és a település hosszan tartó életét bizonyítják.

3. kép: Későbronzkori fonott kút

Fig. 3.: Wattle well from the Late Bronze Age

frames were made of vertically planted quartered or round posts, and they were lined with bunches of twigs wattle round the posts. The shaft of well no. 2110 had a 2.7 x 2.8 m ground plan. Its frame was made of 12 pointed posts planted vertically, 30 cm from one another. (Fig. 3.) Its fill contained some pottery and carved and jointed planks and beams as well as a prop from some kind of later collapsed well house structure.

The quadrangular shafts of two other wells (features 568 and 2339) were lined with split oak planks, which were jointed with quadrangular joints, sometimes piercing the wider plank. In well 568, 11 rows of planks could be registered. Its fill yielded a complete black, two-han-

A telepanyagban a Reinecke BC időszakra jellemző klasszikus halomsíros elemek mellett a Bakony-vidéki halomsírok, a németbányai tell-telep anyagával fémjelezhető későhalomsíros-kora urnamezős időszak (Reinecke BD első fele, Kőszegi-féle I. UK-fázis) kerámiatípusai is megtalálhatók.

A település szerkezeti jellegzetességei alapján a Börcs-Paphomlok-dűlőn/Győr-Moson-Sopron megye (FIGLER 1996, 11-12.) és Balatonmagyaród-Hídvégpusztán/Zala megye (HORVÁTH 1994, 219-235.) feltárt, szintén későhalomsíros-kora urnamezős települészetekkel hozhatók szoros kapcsolatba.

A leletanyag ugyanakkor fontos adalékot szolgáltat a Duna balparti régió budapest-környéki – csupán igen hézagosan ismert – településtörténetéhez is. (BC: Budapest, XIV. ker., Vízakna utca: KŐSZEGI 1973, 9-37.; BD: Budapest, XIV. ker., Egressy út: KŐSZEGI 1988, 105-106.)

Ezen túlmenően a feltárás legszámottevőbb eredményét a kuriózum-számba menő objektumok feldolgozásától és a hozzájuk kapcsolódó természetismereti (archaeobotanikai- és pollenanalízis; antropoló-

4. kép: Későbronzkori deszkaszerkezetes kút, benne urnaszerű edénygel

Fig. 4.: Plank construction well with an urn-shaped vessel in it from the Late Bronze Age

dled vessel with a polished surface. It had 3 perforations under the rim on each of the four sides. (Fig. 4.)

The most unusual type was a well with a wooden lining known from ethnographic analogues. The excellently preserved ring, measuring 70 cm in diameter, was made from a single tree trunk. (Fig. 5.) The fill contained a handled vessel with an incised, encrusted ornament which can be dated, a spouted cup and a biconical handled cup.

The excavation, conducted over a large surface, revealed the remains of several trench systems and post rows. In the centre of the surface, two parallel east-west oriented trenches were found 5-10 m from each other. The trenches were broken by earthen

giai; fafaj-, évgyűrű-, C14-es, valamint geomorfológiai-) vizsgálatoknak a későbronzkori életmódra vonatkozó adataitól várhatjuk.

A terület északi részén, a kerítéssel „lezárt” későbronzkori településtől viszonylag jól elkülönülten szórványos kelta telepjelenségek kerültek elő. A korszak jelentősebb leleteit, korábban főként a Duna jobb partján, a tárták fel. Néhány, főként falusias jellegű település és szórványos temetőrészlet nyomai azonban a Csepel-szigeten és a pesti oldalon is megtalálhatók. (HANNY 1992, 241-276.) Az itt előkerült kelta kori házak, a korábbi korszakok cölöpvasas, felszíni építményeitől eltérő, földbe mélyített, épületek voltak. A felszíni erózió miatt, az egykori járósíntek és a külső szerkezeti elemek megfigyelése nem volt lehetséges.

A 2133-as számú, téglalap alakhoz közelítő, északkelet-délnyugat tájolású épület, valószínűleg felmenő falak nélküli, sátozottos ház volt. Tetőszerkezete három, a ház hossz tengelyébe beásott oszlopon nyugodott, a bejárat az északkeleti sarokban volt. Tűzhelye nem volt, a hamus, faszenes, be-

5. kép: Későbronzkori bodonkút

Fig. 5.: Well with wooden ring lining from the Late Bronze Age

bridges (features 175 and 176). A more than 300 m long stretch from yet another trench system was found. This system bordered the settlement towards the north and west.

Another north-south oriented row composed of several hundred post holes which was observed west of the small ditch for a distance of 200 m.

The feature systems described above were probably established in different periods and attest to the long, continuous life at the settlement.

Beside the classical Tumulus culture elements characteristic of the Reinecke BC period, the pottery types from tumuli in the Bakony region, and of the late Tumulus – early Urnfield period (first half of Reinecke BD, Kőszegi's I. UK phase), represent-

töltésből arra lehet következtetni, hogy a ház leégett.

A 1549-es számú épület mindössze 20 centiméter mélységű, négyzetes alakú. Cölöplyukait az épület keletnyugati tengelyébe ásták, bejárata a déli oldalon volt. Tűzhelyre utaló nyomokat nem találtunk, valószínűleg tároló-helyiségként szolgálhatott.

A 2571. számú objektum, az eróziótól és a mezőgazdasági műveléstől jelentősen megrongálódott. Maradványa igen sekély, mindössze 15 centiméter mélységű, mérete 3,2x2,8 méter.

Az objektumokból előkerült jellegzetes szürke, vékonyfalú, finoman iszapolt, korongolt tál- és fazéktöredékek, valamint a fésűs díszű, és a vastag falú, házikerámia anyag alapján elmondhatjuk, hogy a településrészlet a LT „D” periódushoz tartozhatott. Feltűnő, hogy ellentétben a sziget-szentmiklósi teleppel, sem római kori, sem oppidumkerámiát nem találtunk. A leletek megegyeznek a Budapest területén már jól ismert késő kelta kerámiákkal, ezért joggal állíthatjuk, hogy a településrészlet az első század elejére datálható.

A lelőhely lezárását, a szórványosan előkerült szarmata-, és Árpád-kori leletek jelentik.

Az ásatás jelentősége azon túl, hogy a topográfiai kötetekben ez idáig leletmentes területként nyilvántar-

ed by material from the tell settlement at Némethánya, were also found.

Based on the structural traits of the settlement, it can be linked with the parts of Late Tumulus – Early Urnfield settlements unearthed at Börcs-Paphomlok-dűlő/Győr-Moson-Sopron county (FIGLER 1996, 11-12.) and Balatonmagyaród-Hídvéggpuszta/Zala county. (HORVÁTH 1994, 219-235.)

The find material, at the same time, can help clarify our picture of the settlement history of the left bank of the Danube in the environs of Budapest, which to date, is poorly understood. (BC: Budapest, XIV, Vízakna street: KŐSZEGI 1973, 9-37.; BD: Budapest, XIV., Egressy road: KŐSZEGI 1988, 105-106.)

The most significant results from the excavation can be expected from the analysis of its unique features and the data from the scientific analyses (archaeobotanical and pollen analyses, anthropological analyses, the analyses of tree types and tree rings, C-14 dating and geomorphological descriptions), which can provide important clues to the way of life in the Late Bronze Age.

Some scattered Celtic settlement features were observed on the northern side of the area, relatively well separated from the “fenced” late Bronze Age settlement. The most

tott Székesdúlón hat régészeti korszak több mint 2700 objektumát sikerült dokumentálnunk, az volt, hogy a közel 6 és fél hektárnyi(!) területen lehetőség nyílt egy későbronzkori település teljes feltárására.

*Horváth László András –
Szilas Gábor – Endrődi Anna –
Horváth M. Attila*

Irodalom/References:

BÓNA 1965 – BÓNA I.: The Peoples of Southern Origin of the Early Bronze Age In Hungary I-II. *Alba Regia* 4-5. (1965)

FIGLER 1996 – FIGLER A.: Adatok Győr környékének bronzkorához – Angaben zur Bronzezeit in der Umgebung von Győr. *Pápai Múzeumi Értesítő* 6 (1996) 7-27.

GIRIÈ 1984 – GIRIÈ, M.: Die Maros Kultur. Kulturen der Frühbronzezeit das Karpatenbeckens und Nordbalkans. *Beograd* (1984) 33-59.

HANNY 1992 – H. HANNY E.: Kelta település nyomai az M0 autópálya nyomvonalán Szigetszentmiklós-Üdülősor, -Vízműtelep) Régészeti kutatások az M0 autópálya nyomvonalán I., *BTM Műhely* 5. (1992)

HORVÁTH 1994 – HORVÁTH L.: Adatok Délnyugat-Dunántúl későbronzkorának történetéhez – Anga-

important finds from this period had been mainly recovered only on the right bank of the Danube. Traces of some, mainly village settlements and scattered fragments of cemeteries, can also be found on Csepel Island and on the Pest side of Budapest. (HANNY 1992, 241-276.) The Celtic houses unearthed on these sites were sunken houses, different from the post-structure constructions of earlier periods. Due to the erosion of the surface, the contemporary floor levels and the outer structural units could not be observed.

Building 2133 had an approximately oblong-shape and was oriented in a northeast – southwestern direction. It probably lacked vertical walls, being covered with tent roof. The roof structure was supported by three posts planted along the longitudinal axis of the house. The entrance was in the northeastern corner. The house had no oven. The ashy fill mixed with charcoal suggests that the house burnt down.

Building no. 1549 was quadrangular and only 20 cm deep. The post holes were dug along the east-west axis of the building, the entrance was on the southern side. There were no traces of an oven, so that it could have functioned as a storage space.

Feature 2571 was severely damaged by erosion and agricultural cultiva-

ben zur Geschichte der Spätbronzezeit in SW-Transdanubien. *Zalai Múzeum* 5 (1994) 219-235.

HORVÁTH L 1990 – HORVÁTH L.A.: Beziehungen zwischen der Tiefebene und Transdanubien in der mittleren Kupferzeit. *Zalai Múzeum* 2(1990) 81-100.

KALICZ 1980 – KALICZ, N.: Neuere Forschungen über die Entstehung des Neolithikums in Ungarn. In: J.K.Kozłowski-J. Machnik (Hrsg.): *Problèmes de la néolithisation dans certaines régions de l'Europe*. Krakow 1980, 97-122.

KALICZ 1991 – KALICZ N.: Beiträge zur Kenntnis der Kupferzeit im ungarischen Transdanubien. In: Lichardus, J.: *Die Kupferzeit als historische Epoche*. Symposium Saarbrücken und Otzenhausen 6.-13.11.1988. *Saarbrückener Beiträge zur Altertumskunde*. Bonn (1991)

KŐSZEGI 1973 – KŐSZEGI F.: Adatok Zugló őskori településtörténetéhez – Data to the history of prehistoric settlements in Zugló. *Budapest Régiségei* 23 (1973) 9-37.

KŐSZEGI 1988 – KŐSZEGI F.: A Dunántúl története a későbronzkorban – The history of Transdanubia during the Late Bronze Age. *BTM Műhely* 1. Budapest (1988)

PAVÚK 1980 – PAVÚK J.: Ältere Linearkeramik in der Slowakei. *SIA* 28 (1980) 7-90.

tion. What remained was only 15 cm deep. It covered a 3.2 x 2.8 m area.

The characteristic grey, thin-walled, finely tempered, wheel-thrown bowl and pot fragments, sherds with combed ornaments and thick-walled household ceramics date the settlement fragment from the LT "D" period. It is striking that, unlike the Szigetszentmiklós settlement, neither Roman nor Oppidum ceramics were found. The finds are identical to the Late Celtic pottery known from the area of Budapest, so it seems justified to state that this fragment of a settlement should be dated to the beginning of the AD 1st century.

The final periods at the are represented by scattered Sarmatian and Árpádian Period finds.

The significance of the Székesdülő site lies in the fact that, beside registering 2,700 features from six archaeological periods, and this from an area which had been estimated to be void of archaeological finds, a Late Bronze Age settlement covering nearly 6 and a half hectares (!) could be unearthed.

*László András Horváth –
Gábor Szilas – Anna Endrődi
– Attila M. Horváth*